הכל ממירין פרק ראשון תמורה יב.

מסורת הש"ס

ט) [תרומות פ"ה מסנה ו], ג) [לקמן לח:], ג) [לקמן לח: בגליל י:], ד) [בגליל י:], ה) [בכפה"מ גרס לה הילנ ולא תמורה שיטין תמורה], ו) תרומות פ"ה מ"ו ע"ש [בכפה"מ קמב.], ז) [כל זה לשון המשנה תרומות פ"ה מ"ו], ח) ע"ז מט. עג: ערלה פ"ב מסנה יא [בפסחים סז:], ט) [ל"ל דמילתא], י) [תוספתא דמקואות פ"ד ה"ב ע"ש], כ) נ"מ לגימא ל"ק, ל) מי ל"ק שהתיר:, מ) ל"ל ומלי דמתני' ל"ק, נ) מתרומה ודלי ל"ק, ס) נ"מ כרתשונה, ע) נ"מ לה היא, פ) ל"ק, צ) כלן הפ"ד ומה"ד ולפנ"ד היא והשתר מתתר ל"ק, ק) נר ל"ק שהתיר:, כמר הוא הפ"ד ומה"ד אלא אמר ר"פ (ול"ל רבה דמקום ר"פ) ופ"ק לע"ב:, ר) ל"ל רבין (ונר' ל"ק ר"פ):.

תורה אור השלם

1. כִּי יִרְחַק מִמְּךָ הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לָשׂוּם שְׁמוֹ שָׁם וְזָבַחְתָּ מִבְּקָרְךָ וּמִצֹּאנֶךָ אֲשֶׁר נָתַן יְיָ לְךָ כַּאֲשֶׁר צִוִּיתִךָ וְאָכַלְתָּ בִּשְׁעָרֶיךָ בְּכֹל אַוַּת נַפְשֶׁךָ:

דברים יב כא

2. לְמַעַן אֲשֶׁר יָבִיאוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת זִבְחֵיהֶם אֲשֶׁר הֵם זֹבְחִים עַל פְּנֵי הַשָּׂדֶה הַבִּיאוּם לַיְיָ אֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד אֶל הַכֹּהֵן וְזָבְחוּ זְבָחִי שְׁלָמִים לַיְיָ אוֹתָם:

ויקרא יז ה

הגהות הגר"א

[א] גמ' עוסין מי חטאת. גרס"י נפשין. וכ"כ דגר' עוסין הוא ספיר וכ"פ דאין מי חטאת אם נתן ממנו לגיס אחרים עוסין לוקן מי חטאת אלא ויקח מתן אפר עושה מי חטאת:

רבינו גרשום

קתני הכא אסורה בעבודה מדרבנן קתני ולא מראורייתא ואנא נבי עור בעינא אי אסור מראורייתא אי הכי אי מדרבנן אפי' בעינה נמי ליתסר מדרבנן נבי עובר א"ל כי: הוולדה שלמים. עובדה מי מיחייב בעובר משום שחוטי חוץ מי קרינא ביה בעובר והביאום לה: הא לאו כר הבאה הוא ופשוט: ל"א ראוי לפתח אהל להביא חייבין עליו בחוץ והא ביון דחולין הוא אינה ראויה לפתח אהל מועד דמה שלי בשלם אסור אף שלם בשלי חולין בפנים אסור לשחוט הילכך פטור: ושחטה בפנים מהו מי מיחייב משום עובר: ולמאן דאמר וולדי קדשים בהוייתן הן קדושים. בשעת ליידתן ולאו ממעי אימן [רש"ם] הכי נמי (הכא נבי חולין) נמי אמרינן דלא הוי הולד חולין) נמי אמרינן הוא לא הוי חולין) אלא מיסעת הוויית ליידתן או דילמא נבי חולין אפי' ממעי אימן הוי חולין ולחייבי: (ע"כ שיין לעמוד הקודם) א"ל מי קרינא ביה (והביאום לה') כי ירחק ממך המקום רוכחת [כלומר] מה שאתה רוכח ברוחק מקום כחוץ אתה אוכל חולין ואי אתה אוכל מה שאתה רוכח בקרוב מקום כלומר חולין שנשחטו בפנים דהא לאו בר זביחה הוא: אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון תרומה שיש בה כדמפרש בגמ' מאה של תרומה שנפל לפחות מאה כגון שנפלה בעשרים מאין של חולין. לפי שדין התרומה הוא שאם נפלה במאה חולין שמתבטלת ועכשו נפלה בפחות ממאה כמו שנפלה בעשרים מאין ונפל למקום אחר כגון שוחר ונפל מאה כגון אותו דימדע בשפונים מאין של חולין: ר' אליעזר אומר מדמע בתרומה ודאי כלומר אותה מאה של דימדע שנפלה לכ' חולין נחשוב אותו מאה של דימדע כמו אם היתה מאה תרומה ודאית ואינה מתבטלת באותן כ' של חולין שאני אומר מאה של תרומה שנפלה לאותן מאה היא מאה עצמה שעלתה והוזרה ונפלה למקום אחר לאותן פ' של חולין ואינה מתבטלת בפ' חולין: ותכ"א אינה מדמעת אלא לפי חשבון. כלומר לא נחשוב אותה היא מאה שנפלה היא שעלתה אלא אין באותה מאה אלא אחר מעשרים בתרומה ישאר חולין ועכשו כי נפלה לפ' של חולין הרי נדמעה במאה חולין ומתבטלת והיינו אלא לפי חשבון דקאמר מתניתין ורלא רי' אליעזר: אין המחומץ של [שאור] (איסור) מחמץ אלא לפי חשבון. כדמפרש שאור שם חולין ושאור שלו תרומה והיינו של איסור: ר' אליעזר אומר אחר האחרון אני בא כלומר אם נפל אותו היתר בפוף ביטל הראשון של איסור והרי כמו הכל אם יאסור נפל בסוף אותו ראשון של היתר ורואין כמו בולו של איסור. ותכ"א בין שנפל [איסור תחלה בין שנפל בסוף] אין אסור עד שיהא (באיסור עצמו כדי לחמץ) [בו באיסור כדי חשבון לחמץ] בפני עצמו בלא אותו של חולין והיינו אלא לפי חשבון דאסר במתניתין ורלא רי' אליעזר: אין מים שאובין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון. כדמפרש אם לא יהיו רובן (שלן) שאובין כדתנן מקוה שיש בו כ"א סאה [מי נשפכים דמי נשמין דאיין הן לטבילה לכל בעלי טבילה חוץ מזבין ממלא בכתף מן השאובין י"ט סאה] ומותקן למקוה ומוזקן בחוץ [אצל] המקוה ועשה

עין משפט נר מצוה

קו א מיי' פ"ח מהלי' מעה"ק הל"ינ:
קו ב מיי' פ"ג מהלי' תרומות הל"ינ:
קח ג מיי' פ"ה מהלי' מקוואות הל"יח:
קט ד מיי' פ"ט מהלי' פרה אדמה ה:
קי ה מיי' פ"א מהלי' טומאת מת הל"ינ:
קיא ו מיי' פ"ד מהלי' תרומות הל"יח:
קיב ז מיי' פ"ח מהלי' תרומה הלכה מ:
קיג ח מיי' פ"ג מהלי' תרומות הל"ינ:
קיד ט מיי' פט"ו מהלי' מאכלות אסורי' הל"יג וס"ז מהלכות ע"ז הלכה יד טוש"ע י"ד סימן קמב סעיף יא:
קטו י מיי' פ"ד מהלי' מקוואות הל"יח טוש"ע י"ד סי' רח סעיף מד:

מוסף רש"י

מדמע. בתרומה ודאי. זה שנפגרד מסם ולוסר ל"ש של חולין כתלנו היא תרומה ולא (שבת קמב.) אינה מדמעת אלא לפי חשבון שבה. אין המדומע מדמע חולין אחרים אלא לפי חשבון התרומה שנתדומע. כגון אם תתלנו נדמע מ' של חולין ע"י אלה תרומה ואחרה אלה ממנו ונפלה לתוך אחרים לא חשבינן תרומה אלא מ' שנפלה זו ומדמע עד ל"מ שנמצדו ואם יש חולין יותר ממאה כנגדי עולה (שם). שאור של חולין. ושאור אחר בל תרומה. שנפלו לתוך העיסה. אל חולין. ולא בזה כדי להחמיץ. עיסה זו (ע"ז מט:). אחר אחרון אני בא. לאתו שנפל אחרון. אם של חולין נפל אחרון כישל את הכלאיים ומותר לגיס ואם של תרומה נפל אחרון אסור לגיס (ע"ז מט:).

שיטה מקובצת

א) מתיבתא ל"א עד תיבת מתני' בס"א איגו: ב) בחדיי ושאין ראוי לפתח אהל מועד אין חייבין עליו בחוץ: ג) אין המדומע מדמע כגון שאה תרומה שנפלה לתוך שאה של חולין ואם נפל אח"כ שאה אחת מאלו שתי שאות לחולין לא מדמע אותו השניה אלא לפי חשבון תרומה שבה: ד) ואין המחומץ שאם החמיץ בכביצה של תרומה בכביצה של חולין ואח"כ נפל בכביצה מאלו ב' ביצים לעיסה אחרת אומרין אם חצי ביצה יכול להחמיץ את העיסה הרי זו אסורה ואם לאו מותרת שאנו אומרי שבביצה זה אין בה אלא חצי ביצה של תרומה: ה) חשאת נעשין מי חיטת עושה נמחק: ו) הפרס עושה בית אות י' נ' נמחק: ז) הולד ולא תמורה עושה: ח) היא שאה שעלתה וא"ר אפילו כשנפלה לייחר ממאה אית לה לר' אליעזר שאם נפל מהם שאה לאחרים אסורים לפי שצריך להרים אותה שאה מפני גזל השבט וכל זמן שלא הורמה נאסר היא שאה של תרומה: ט) חיטת שבה נמחק: י) ר' חייא בר אבא: יא) העיסה לא בזה כדי להמץ ולא בזה כדי להמץ וגנטרפו: יב) אחר אחרון. ואם תרומה אחרונה אסור ואם החולין אחרונים מותר וכפרק כל שעה מפרש בשקדים ומילק את האיסור אבל אם עריין שם זה וזה גורם אסור ומהא סברא פייתי מתניתין דלא כר"א דאמרינן דאין המחומץ שיש בו תרומה וחולין אוסר אלא לפי חשבון ולא אמרינן זה וזה גורם אסור ראע"פ שהאיסור והיתר נופלים בבת אחת אין מצטרפין ואפי' ר"י דמההיא דלעיל דקתני מדמע בתרומה ודאי לא מצי לאוכחי דהך מתניתין דמחומץ

דלא כר"א ראע"ג דאסר מדמעת בתרומה ודאי מ"מ אפילו נפלה מהם עשרה סאין לחולין לא דימעו אלא כשיעור שאה לתרומה שנפלה בה כדמפרש טעמא היא שאה שנפלה היא שאה שעלתה וא"כ הכ"ל אין המחומץ שנפל בו כבציצה תרומה מחמץ אלא לפי חשבון הביצה שנפלה ואם נפלו הרבה ביצים מאותו מחומץ עיסה תחימצי הרבה עיסות אינו אוסר אא"כ היה יכול כביצה של תרומה להחמיץ אבל סתכא דוה וזה גורם אסור ואינו חלוי בשום דבר ואוסר כל מה שהוא מחמץ כיון שיש בו תרומה כלל: יג) ראב"י היא כו'. ולפי חשבון דמתניתין ריל לפי חשבון הכשרים לכומר אין המים השאובים פוסלים אא"כ הן כמו הכשרים אבל אם הכשרים רוב אינו פוסל: יד) דמי קרינא: טו) מחייב כרת אעובר: טז) אין בה אלא: יז) אסר לא יכול לעשות מי חטאת דלא היו שם מים ותו מי עברי מי חטאת: יח) הפרס. בית הפרס שדה: יט) סאה של תרומה שנפלה: כ) תיבת שבה נמחק: כא) עשרים ושלשה לוגין: כב) ומתניתין נמי אע"ג: כג) ומילק את האיסור אסור: כד) התם עלה דהא מילתא אות ב' נמחק: כה) שיעור הדמע שנפל תיבת התרומה נמחק: כו) נראה. גליון וכן כתוב בגליון דא"כ מאי קאמר דלא כר"א מה שייך למילתא אדרבא למילתא דמדומע שייבא טפי ע"כ: כז) אליעזר ממשנה של שאור לא היה לו להביא אלא: כח) בהן כמנין הכשרים דהיינו: כט) השיש כלל דמעיקרא: ל) מצינו. גליון ועוד משום רבין יתתור דברי ר' חייא בר אבא הלא בם הוא היה תלמידו דר"י:

אין המדומע חוזר ומדמע **אלא לפי חשבון**. כדמפרש בגמרא כגון שאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה של חולין ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר דאינה מדמעת השניה אלא לפי חשבון תרומה שבה ואם יש בשניה שיעור כדי לבטל שיעור מן התרומה שנפל בה בטילה אע"ג דאין בראשונה כדי לבטל שיעור [כא] המדומע שנפל בה והיינו בחכמים דגמרא ולא כדברי ר' אליעזר דאמר מדמע בתרומה [ב] והוא הדין דמלתא דרבי אליעזר הוא דאפילו אם יש (בשניה) [ג] מאה כדי לבטל מה שנפל בה כיון דלא עלתה אחת מהן קודם שנפל בשניה ולריך להעלות מפני גזל השבט:

ואין המחומץ חוזר ומחמץ **אלא לפי חשבון**. פרש"י עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה כולה אסורה ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין ומחמצה אינה אוסרתה אלא לפי חשבון שאור התרומה שמעורב בה כלומר אם נפל מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיהא בו תרומה שנתחמצה ממנו צריך לאחמץ האחרונה אסורה אף האחרונה ואם בין הכל מה שנפל מן הראשונה לתוך האחרונה אין בו אלא כדי לחמץ האחרונה מותרת האחרונה כיון שלא נפל מן התרומה כדי לחמץ עכ"ל רש"י ולא נראה [ד] דאם כן כי אמר בגמרא עלה [דלא] כרבי אליעזר דתנן שאור של חולין ושל תרומה כו' [ה] למה צריך לאתויי דלא כרבי אליעזר [ו] (ממתני' דשאור) אלא מהכיא משנה שהביא גבי מדומע דמינה מצי לאוכומי שפיר דלא כר' אליעזר לכן נראה לפרש כגון מיתת שאור של תרומה וכיתת שאור של חולין שביסה כעין ונפלו לתוך עיסה של חולין ומחמצו ואין בכל אחד לבדה כדי לחמץ דאינה אסורה והיינו לפי חשבון כדי לחמץ בשאור של תרומה לבדה וזהו ממש כי הכיא משנה דמייתי עלה בגמרא וחכמים אומרים כו' דקבר זה וזה גורם לאסור [ז]: **ואין** המים שאובין **פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון** [וכו'] **רבי אליעזר בן יעקב היא** דתנן בו'. שהשאינה מטהרת בכרייה ובהמשכה והיינו לפי חשבון שאין השאובין פוסלין אלא אם כן יש בהן [ח] כהכשרים דהיינו כ' אמה מן השאובין וכ' אמה מן הכשרים אבל אם לא המשיך מן השאובין כי אם תשעה עשר לתוך כ"א הכשרים כשר [ט]: אלא אמר רב פפא לפי חשבון הכליס לומר שנפל בשלשה כליס כנגד חשבון הלוגין ויוסף בן מוני היא ולפי זה רבנן לקולא פליגי והא דכי אמי רבנן רבנן היא ומתניתין לאו בהכי מיירי דתימא רבי אליעזר היא ורבנן לחומרא פליגי בן פרש"י והקשה ה"ר שמואל מלוניא"ל דאין זה שיטת הש"ס [י] דמעיקרא לדברי רבי חייא בר אבא רבי אליעזר לקולא ורבנן לחומרא ולדברי [יא] רבינא רבי אליעזר לחומרא ורבנן לקולא סברת אמוראי הפוסה כזה לא מצינו [יב]

אחר אחרון אני בא. שהוא גורם את המחומץ ואם נפל המיקור כפוף אסורה [יג] ומתני' [יד] אע"ג דלא נפל מעיקה דאשונה לתוך המחרונה אלא כדי מיתון ונמצא שרוב המחומץ חולין היה אפילו הכי קאסר ליה רבי אליעזר דסבירא ליה זה וזה גורם אסור. ואמר אחרון דקאמר רבי אליעזר לאו דוקא דאי נמי נפל המיקור אחילה ואח"כ הביתר אם לא קדם ופילק את האיסור אלא הנים ומימנה בין שניהם אסורה דזה וזה גורם אסור אית ליה לרבי אליעזר בפרק קמא דבכורות (דף ז.) וכן בכל דוכתא והכי שני לה אביי בפסחים בפרק כל שעה (דף מ.) לא שנו אלא שקדם ופילק את האיסור אבל לא קדם [טו] וקילק אסור ואף על גב דפרכינן לה התם [יז] בהא מילתא קוף קוף מסקנא דשמעתא היא דסבירא ליה לרבי אליעזר דזה וזה גורם אסור [יח] מחייב כרת אעובר: [יט] אין בה אלא: [כ] אסר לא יכול לעשות מי חטאת דלא היו שם מים ותו מי עברי מי חטאת: [כא] הפרס. בית הפרס שדה: [כב] סאה של תרומה שנפלה: [כג] תיבת שבה נמחק: [כד] עשרים ושלשה לוגין: [כה] ומתניתין נמי אע"ג: [כו] ומילק את האיסור אסור: [כז] התם עלה דהא מילתא אות ב' נמחק: [כח] שיעור הדמע שנפל תיבת התרומה נמחק: [כט] נראה. גליון וכן כתוב בגליון דא"כ מאי קאמר דלא כר"א מה שייך למילתא אדרבא למילתא דמדומע שייבא טפי ע"כ: [ל] אליעזר ממשנה של שאור לא היה לו להביא אלא: [לא] בהן כמנין הכשרים דהיינו: [לב] השיש כלל דמעיקרא: [לג] מצינו. גליון ועוד משום רבין יתתור דברי ר' חייא בר אבא הלא בם הוא היה תלמידו דר"י:

אין המדומע חוזר ומדמע אלא לפי חשבון. דמהתם נפקא לן דאסור לשחוט חולין בעזרה דדרשינן בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקירוב מקום בעזרה בפרק שני דקדושין (דף מ:) והכא מי קרינא ביה הכי הא אינו יכול לשחוט בהמה זו אלא בעזרה שהרי שלמים היא: **כיון חולין וולדה שלמים**. ואלינא דמ"ד קדושה חלה על העוברין ואמרה לאם בחוץ [טו] מי חייב כרת אעובר משום שחוטי חוץ: **מי קרינא ביה והביאום לה'**. דלא מחייב משום שחוטי חוץ אלא באותן דראויין לקרבן והאי עובר לא חזי השתא לקרבן: **והביאום לה'**. גבי שחוטי חוץ כתיב: **מתני' אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון**. מפרש בגמרא: **ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון**. עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה הרי כולה אסורה ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין ומחמצתה אינה אוסרתה אלא לפי חשבון שאור תרומה שמעורב בה כלומר אם נפל בעיסה אחרונה מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיהא בו משאור של תרומה שנתחמצה ממנו כדי לאחמץ את האחרונה אסורה אף האחרונה ואם בין הכל מה שנפל מן הראשונה לתוך האחרונה אין בו [טו] בו אלא כדי לאחמץ אחרונה מותרת האחרונה אלא נפל בה מן התרומה כדי לאחמץ: **מיס שאובים**. מפרש בגמרא: **ואין מי חטאת נעשים מי חטאת אלא עם מקן האפר**. בשעה שנותן את האפר נעשין מי חטאת הלכך בעינן שיהו מים תחילה בכלי ואח"כ אפר אבל נתן אפר תחילה ואח"כ מים פסול דהא עם מקן אפר [יז] נעשית מי חטאת לא הוי שם מים ותו לא עבדי מי חטאת: **ואין כיס הפרס עושה בית הפרס**. [יח] שדה שנחרש בה קבר לשון דבר פרוס אם חזר וחרש בית הפרס ושדות שסביבותיו לא מחזקינן לשאר שדות בית הפרס דילמא [יט] שהמחרישה הוליכה העלמות לשדות שסביבותיה דקבר אחד לא עביד בית הפרס אלא כפי שיעור דמפרש בגמרא (יא.): **ואין תרומה אחר תרומה**. שאם תרם וחזר ותרם אין השניה תרומה: **גמ' מאן תנא**. דאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון: **מדמעת בתרומה ודאי**. שאם נפלה שאה מן הדימוע למקום אחר ואין שם שאה אחרת לבד שאה זו כולן אסורין: **שאני אומר שאינה** [כ] **נבלה**. לתוך הדימוע היא שאה שנעלתה וחזרה ונפלה לתוך האחרים: **אלא לפי חשבון** [כא] **שבה**. לתוך כ"א הכשרים כשר [כב]: אלא אומר שאינה כגון תרומה שנפלה לתוך שאה של חולין ואם נפל אח"כ שאה אחת מאלו שתי שאות לחולין לא מדמע אותו השניה אלא לפי חשבון תרומה שבה: [כג] ואין המחומץ שאם החמיץ בכביצה של תרומה בכביצה של חולין ואח"כ נפל בכביצה מאלו ב' ביצים לעיסה אחרת אומרין אם חצי ביצה יכול להחמיץ את העיסה הרי זו אסורה ואם לאו מותרת שאנו אומרי שבביצה זה אין בה אלא חצי ביצה של תרומה: [כד] חשאת נעשין מי חיטת עושה נמחק: [כה] הפרס עושה בית אות י' נ' נמחק: [כו] הולד ולא תמורה עושה: [כז] היא שאה שעלתה וא"ר אפילו כשנפלה לייחר ממאה אית לה לר' אליעזר שאם נפל מהם שאה לאחרים אסורים לפי שצריך להרים אותה שאה מפני גזל השבט וכל זמן שלא הורמה נאסר היא שאה של תרומה: [כח] חיטת שבה נמחק: [כט] ר' חייא בר אבא: [ל] העיסה לא בזה כדי להמץ ולא בזה כדי להמץ וגנטרפו: [לא] אחר אחרון. ואם תרומה אחרונה אסור ואם החולין אחרונים מותר וכפרק כל שעה מפרש בשקדים ומילק את האיסור אבל אם עריין שם זה וזה גורם אסור ומהא סברא פייתי מתניתין דלא כר"א דאמרינן דאין המחומץ שיש בו תרומה וחולין אוסר אלא לפי חשבון ולא אמרינן זה וזה גורם אסור דאע"פ שהאיסור והיתר נופלים בבת אחת אין מצטרפין ואפי' ר"י דמההיא דלעיל דקתני מדמע בתרומה ודאי לא מצי לאוכחי דהך מתניתין דמחומץ

[א] מי קרינא ביה כי ירחק ממך המקום וזבחת בעי מינה אביי מרב יוסף היא חולין וולדה שלמים ושחטה בחוץ מהו מי מחייב עליה משום שחוטי חוץ או לא א"ל אמי קרינא ביה והביאום לה' [ב] ל"א א"ל ראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ [ג]: **מתני' אין המדומע מדמע** [ד] אלא לפי חשבון [ה] ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון [ו] ואין האוכלין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון [ז] ואין מי חטאת [ח] [א] עושין מי חטאת אלא עם מתן אפר [ט] ואין בית הפרס [י] עושין בית הפרס [יא] ואין תרומה אחר תרומה ואין [יב] תמורה עושה תמורה ולא הולד [יג] עושה תמורה ר' יהודה אומר [יד] הולד עושה תמורה אמרו לו הקדש עושה תמורה [טו] ואין הולד [טז] עושה תמורה: **גמ'** מאן תנא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן דלא כרבי אליעזר דתנן [יז] סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר רבי אליעזר אומר מדמע כתרומה ודאי [יח] (שאני אומר סאה שנפלה היא [יט] שעלתה) וחכ"א [כ] אינה מדמעת אלא לפי חשבון [כא] שבה: ואין המחומץ מחמץ כו': אמר רבי [כב] אבא אמר רבי יוחנן מתניתין דלא כרבי אליעזר דתנן [כג] שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה [כד] ולא בזה כדי להחמיץ ולא בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחימצו רבי אליעזר אומר אחר אחרון [כה] אני בא [כו] וחכמים אומרים בין שנפל איסור לכתחילה ובין שנפל איסור בסוף לעולם אין אסור עד שיהא בו כדי להחמיץ: ואין המים שאובין פוסלין את המקוה: מאן תנא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [כו] רבי אליעזר בן יעקב היא [כז] דתנן [כח] ר' אליעזר בן יעקב אומר מקוה שיש בו עשרים ואחת סאה מי גשמים ממלא בכתף תשע עשרה סאה ופותקן למקוה וכן

דתנן בו'. שהשאינה מטהרת בכרייה ובהמשכה והיינו לפי חשבון שאין השאובין פוסלין אלא אם כן יש בהן [כח] כהכשרים דהיינו כ' אמה מן השאובין וכ' אמה מן הכשרים אבל אם לא המשיך מן השאובין כי אם תשעה עשר לתוך כ"א הכשרים כשר [כט]: אלא אמר רב פפא לפי חשבון הכליס לומר שנפל בשלשה כליס כנגד חשבון הלוגין ויוסף בן מוני היא ולפי זה רבנן לקולא פליגי והא דכי אמי רבנן רבנן היא ומתניתין לאו בהכי מיירי דתימא רבי אליעזר היא ורבנן לחומרא פליגי בן פרש"י והקשה ה"ר שמואל מלוניא"ל דאין זה שיטת הש"ס [ל] דמעיקרא לדברי רבי חייא בר אבא רבי אליעזר לקולא ורבנן לחומרא ולדברי [לא] רבינא רבי אליעזר לחומרא ורבנן לקולא סברת אמוראי הפוסה כזה לא מצינו [לב]

אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון. דמהתם נפקא לן דאסור לשחוט חולין בעזרה דדרשינן בריחוק מקום אתה זובח ואי אתה זובח בקירוב מקום בעזרה בפרק שני דקדושין (דף מ:) והכא מי קרינא ביה הכי הא אינו יכול לשחוט בהמה זו אלא בעזרה שהרי שלמים היא: **כיון חולין וולדה שלמים**. ואלינא דמ"ד קדושה חלה על העוברין ואמרה לאם בחוץ [טו] מי חייב כרת אעובר משום שחוטי חוץ: **מי קרינא ביה והביאום לה'**. דלא מחייב משום שחוטי חוץ אלא באותן דראויין לקרבן והאי עובר לא חזי השתא לקרבן: **והביאום לה'**. גבי שחוטי חוץ כתיב: **מתני' אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון**. מפרש בגמרא: **ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון**. עיסה של חולין שנתחמצה בשאור של תרומה הרי כולה אסורה ואם נפל מאותה עיסה לתוך עיסה אחרת של חולין ומחמצתה אינה אוסרתה אלא לפי חשבון שאור תרומה שמעורב בה כלומר אם נפל בעיסה אחרונה מן הראשונה שיעור גדול כל כך שיהא בו משאור של תרומה שנתחמצה ממנו כדי לאחמץ את האחרונה אסורה אף האחרונה ואם בין הכל מה שנפל מן הראשונה לתוך האחרונה אין בו אלא כדי לאחמץ אחרונה אלא נפל בה מן התרומה כדי לאחמץ: **מיס שאובים**. מפרש בגמרא: **ואין מי חטאת נעשים מי חטאת אלא עם מקן האפר**. בשעה שנותן את האפר נעשין מי חטאת הלכך בעינן שיהו מים תחילה בכלי ואח"כ אפר אבל נתן אפר תחילה ואח"כ מים פסול דהא עם מקן אפר [יז] נעשית מי חטאת לא הוי שם מים ותו לא עבדי מי חטאת: **ואין כיס הפרס עושה בית הפרס**. [יח] שדה שנחרש בה קבר לשון דבר פרוס אם חזר וחרש בית הפרס ושדות שסביבותיו לא מחזקינן לשאר שדות בית הפרס דילמא [יט] שהמחרישה הוליכה העלמות לשדות שסביבותיה דקבר אחד לא עביד בית הפרס אלא כפי שיעור דמפרש בגמרא (יא.): **ואין תרומה אחר תרומה**. שאם תרם וחזר ותרם אין השניה תרומה: **גמ' מאן תנא**. דאין המדומע מדמע אלא לפי חשבון: **מדמעת בתרומה ודאי**. שאם נפלה שאה מן הדימוע למקום אחר ואין שם שאה אחרת לבד שאה זו כולן אסורין: **שאני אומר שאינה** [כ] **נבלה**. לתוך הדימוע היא שאה שנעלתה וחזרה ונפלה לתוך האחרים: **אלא לפי חשבון** [כא] **שבה**. לתוך כ"א הכשרים כשר [כב]: אלא אומר שאינה כגון תרומה שנפלה לתוך שאה של חולין ואם נפל אח"כ שאה אחת מאלו שתי שאות לחולין לא מדמע אותו השניה אלא לפי חשבון תרומה שבה: [כג] ואין המחומץ שאם החמיץ בכביצה של תרומה בכביצה של חולין ואח"כ נפל בכביצה מאלו ב' ביצים לעיסה אחרת אומרין אם חצי ביצה יכול להחמיץ את העיסה הרי זו אסורה ואם לאו מותרת שאנו אומרי שבביצה זה אין בה אלא חצי ביצה של תרומה: [כד] חשאת נעשין מי חיטת עושה נמחק: [כה] הפרס עושה בית אות י' נ' נמחק: [כו] הולד ולא תמורה עושה: [כז] היא שאה שעלתה וא"ר אפילו כשנפלה לייחר ממאה אית לה לר' אליעזר שאם נפל מהם שאה לאחרים אסורים לפי שצריך להרים אותה שאה מפני גזל השבט וכל זמן שלא הורמה נאסר היא שאה של תרומה: [כח] חיטת שבה נמחק: [כט] ר' חייא בר אבא: [ל] העיסה לא בזה כדי להמץ ולא בזה כדי להמץ וגנטרפו: [לא] אחר אחרון. ואם תרומה אחרונה אסור ואם החולין אחרונים מותר וכפרק כל שעה מפרש בשקדים ומילק את האיסור אבל אם עריין שם זה וזה גורם אסור ומהא סברא פייתי מתניתין דלא כר"א דאמרינן דאין המחומץ שיש בו תרומה וחולין אוסר אלא לפי חשבון ולא אמרינן זה וזה גורם אסור דאע"פ שהאיסור והיתר נופלים בבת אחת אין מצטרפין ואפי' ר"י דמההיא דלעיל דקתני מדמע בתרומה ודאי לא מצי לאוכחי דהך מתניתין דמחומץ

[א] מי קרינא ביה כי ירחק ממך המקום וזבחת בעי מינה אביי מרב יוסף היא חולין וולדה שלמים ושחטה בחוץ מהו מי מחייב עליה משום שחוטי חוץ או לא א"ל אמי קרינא ביה [ב] והביאום לה' [ג] ל"א א"ל ראוי לפתח אהל מועד חייבין עליו בחוץ [ג]: **מתני' אין המדומע מדמע אלא לפי חשבון** [ד] אלא לפי חשבון [ה] ואין המחומץ מחמץ אלא לפי חשבון [ו] ואין האוכלין פוסלין את המקוה אלא לפי חשבון [ז] ואין מי חטאת [ח] [א] עושין מי חטאת אלא עם מתן אפר [ט] ואין בית הפרס [י] עושין בית הפרס [יא] ואין תרומה אחר תרומה ואין [יב] תמורה עושה תמורה ולא הולד [יג] עושה תמורה ר' יהודה אומר [יד] הולד עושה תמורה אמרו לו הקדש עושה תמורה [טו] ואין הולד [טז] עושה תמורה: **גמ'** מאן תנא א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן דלא כרבי אליעזר דתנן [יז] סאה של תרומה שנפלה לפחות ממאה חולין ונדמעו ונפל מן המדומע למקום אחר רבי אליעזר אומר מדמע כתרומה ודאי [יח] (שאני אומר סאה שנפלה היא [יט] שעלתה) וחכ"א [כ] אינה מדמעת אלא לפי חשבון [כא] שבה: ואין המחומץ מחמץ כו': אמר רבי [כב] אבא אמר רבי יוחנן מתניתין דלא כרבי אליעזר דתנן [כג] שאור של חולין ושל תרומה שנפלו לתוך העיסה [כד] ולא בזה כדי להחמיץ ולא בזה כדי להחמיץ ונצטרפו וחימצו רבי אליעזר אומר אחר אחרון [כה] אני בא [כו] וחכמים אומרים בין שנפל איסור לכתחילה ובין שנפל איסור בסוף לעולם אין אסור עד שיהא בו כדי להחמיץ: ואין המים שאובין פוסלין את המקוה: מאן תנא אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן [כו] רבי אליעזר בן יעקב היא [כז] דתנן [כח] ר' אליעזר בן יעקב אומר מקוה שיש בו עשרים ואחת סאה מי גשמים ממלא בכתף תשע עשרה סאה ופותקן למקוה

דתנן בו'. שהשאינה מטהרת בכרייה ובהמשכה והיינו לפי חשבון שאין השאובין פוסלין אלא אם כן יש בהן [כח] כהכשרים דהיינו כ' אמה מן השאובין וכ' אמה מן הכשרים אבל אם לא המשיך מן השאובין כי אם תשעה עשר לתוך כ"א הכשרים כשר [כט]: אלא אמר רב פפא לפי חשבון הכליס לומר שנפל בשלשה כליס כנגד חשבון הלוגין ויוסף בן מוני היא ולפי זה רבנן לקולא פליגי והא דכי אמי רבנן רבנן היא ומתניתין לאו בהכי מיירי דתימא רבי אליעזר היא ורבנן לחומרא פליגי בן פרש"י והקשה ה"ר שמואל מלוניא"ל דאין זה שיטת הש"ס [ל] דמעיקרא לדברי רבי חייא בר אבא רבי אליעזר לקולא ורבנן לחומרא ולדברי [לא] רבינא רבי אליעזר לחומרא ורבנן לקולא סברת אמוראי הפוסה כזה לא מצינו [לב]

אחר אחרון אני בא. שהוא גורם את המחומץ ואם נפל המיקור כפוף אסורה [יג] ומתני' [יד] אע"ג דלא נפל מעיקה דאשונה לתוך המחרונה אלא כדי מיתון ונמצא שרוב המחומץ חולין היה אפילו הכי קאסר ליה רבי אליעזר דסבירא ליה זה וזה גורם אסור. ואמר אחרון דקאמר רבי אליעזר לאו דוקא דאי נמי נפל המיקור אחילה ואח"כ הביתר אם לא קדם ופילק את האיסור אלא הנים ומימנה בין שניהם אסורה דזה וזה גורם אסור אית ליה לרבי אליעזר בפרק קמא דבכורות (דף ז.) וכן בכל דוכתא והכי שני לה אביי בפסחים בפרק כל שעה (דף מ.) לא שנו אלא שקדם ופילק את האיסור אבל לא קדם [טו] וקילק אסור ואף על גב דפרכינן לה התם [יז] בהא מילתא קוף קוף מסקנא דשמעתא היא דסבירא ליה לרבי אליעזר דזה וזה גורם אסור [יח] מחייב כרת אעובר: [יט] אין בה אלא: [כ] אסר לא יכול לעשות מי חטאת דלא היו שם מים ותו מי עברי מי חטאת: [כא] הפרס. בית הפרס שדה: [כב] סאה של תרומה שנפלה: [כג] תיבת שבה נמחק: [כד] עשרים ושלשה לוגין: [כה] ומתניתין נמי אע"ג: [כו] ומילק את האיסור אסור: [כז] התם עלה דהא מילתא אות ב' נמחק: [כח] שיעור הדמע שנפל תיבת התרומה נמחק: [כט] נראה. גליון וכן כתוב בגליון דא"כ מאי קאמר דלא כר"א מה שייך למילתא אדרבא למילתא דמדומע שייבא טפי ע"כ: [ל] אליעזר ממשנה של שאור לא היה לו להביא אלא: [לא] בהן כמנין הכשרים דהיינו: [לב] השיש כלל דמעיקרא: [לג] מצינו. גליון ועוד משום רבין יתתור דברי ר' חייא בר אבא הלא בם הוא היה תלמידו דר"י:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com